

ЗАКОН ЗА ДОСТЪП ДО ОБЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ

Обн. ДВ. бр.55 от 7 Юли 2000г., изм. ДВ. бр.1 от 4 Януари 2002г., изм. ДВ. бр.45 от 30 Април 2002г., изм. ДВ. бр.103 от 23 Декември 2005г., изм. ДВ. бр.24 от 21 Март 2006г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.59 от 21 Юли 2006г., изм. ДВ. бр.49 от 19 Юни 2007г., изм. ДВ. бр.57 от 13 Юли 2007г.

(резюме)

(1) **Определение.** По смисъла на закона **обществена** е всяка информация, независимо от вида на нейния материален носител, която е свързана с обществения живот в Р България и която дава възможност на гражданите да си съставят собствено мнение относно дейността на задължените по закона държавни органи и учреждения и органи на местното самоуправление, наричани обобщаващо **“органи”**¹.

Законът разграничава и друг вид обществена информация, назована **информация от обществения сектор**,² дефинирана като всяка информация, обективизирана върху хартиен, електронен или друг носител, включително съхранена като звукозапис или видеозапис, и събрана или създадена от организация от обществения сектор.

(2) **Отклонения от приложното поле.** Достъпът до личните данни **не е обществена информация** по смисъла на закона и разпоредбите му **не се прилагат** относно информация, която е свързана с административното обслужване на гражданите и юридическите лица.³ **Не подлежи на предоставяне** и информация, която представлява търговска тайна или чието предоставяне или разпространяване би довело до нелоялна конкуренция между търговци.³

(3) **Задължение за достъп.** Законът задължава всички публичноправни субекти, средства за масова информация, както и физически и юридически лица, които извършват дейност, финансирана със средства от консолидирания държавен бюджет да осигуряват достъп за първоначално или повторно използване на

¹ ЗДОИ, чл. чл. 2 (1), 3(1).

² Пак там, чл. 2 (3)

³ ЗДОИ, чл.чл. 2 (4), 8.

обществена информация, която се създава от или съхранява при тях.⁴

(4) **Право на достъп.** Всеки гражданин на РБългария, включително чужденците или лицата без гражданство, които пребивават на територията на РБългария, както и всяко юридическо лице имат право на достъп до обществена информация при условията и по реда, определени в закона, освен ако в друг закон е предвиден специален ред за търсене, получаване и разпространяване на такава информация.⁵

(5) **Ограничения.** Законът допуска ограничения на правото на достъп до обществена информация само в случаите, предвидени със закон за защита на класифицирана информация или друга защитена тайна.⁶

Ограничения се допускат и когато обществената информация:

- е свързана с оперативната подготовка на актовете на органите и няма самостоятелно значение (мнения и препоръки, изготвени от или за органа, становища и консултации);
- когато съдържа мнения и позиции във връзка с настоящи или предстоящи преговори, водени от органа или от негово име, както и сведения, свързани с тях, и е подготвена от администрациите на съответните органи.⁷

Горните ограничения не може да се прилагат след изтичане на 2 години от създаването на такава информация.⁸

(6) **Основните принципи** за осъществяване правото на достъп и предоставяне на обществена информация, регламентирани в закона, са:

- откритост, достоверност и пълнота на информацията;
- осигуряване на еднакви условия за достъп;
- осигуряване на законност при търсенето и получаването на обществена информация;
- защита на правото на информация;
- защита на личната информация;

⁴ Пак там, чл.3.

⁵ Пак там, чл. 4.

⁶ Пак там, чл.чл. 5, 7.

⁷ Пак там, чл. 13.

⁸ Пак там, чл. 13 (3).

- гарантиране на сигурността на обществото и държавата;
- възможност за многократно повторно използване;
- прозрачност;
- забрана на дискриминация;
- забрана за ограничаване на свободната конкуренция.⁹

(7) **Достъп до обнародвана информация.** При искане на достъп до официална информация, която е обнародвана, съответният орган е длъжен да посочи изданието, в което тя е обнародвана, броя и датата на издаване.¹⁰

(8) **Задължение за предоставяне.** Органите са длъжни да информират за своята дейност чрез публикуване или съобщаване в някаква друга форма. Това задължение е разписано императивно, когато събраната информация:

- може да предотврати заплаха за живота, здравето и безопасността на гражданите или на тяхното имущество;
- опровергава разпространена недостоверна информация, засягаща значими обществени интереси;
- представлява или би представлявала обществен интерес;
- следва да бъде изготвена или предоставена по силата на закон.¹¹

(9) **Задължение за публикуване.** Всеки ръководител на административна структура в системата на изпълнителната власт, с оглед осигуряване прозрачност и максимално улесняване на достъпа до обществена информация, е длъжен да публикува периодично актуална информация, съдържаща:

- данни за организацията, функциите и отговорностите на ръководената от него администрация;
- описание на неговите правомощия;
- списък на издадените актове в изпълнение на неговите правомощия;
- описание на информационните масиви и ресурси, използвани от съответната администрация;
- наименованието, адреса, телефона и работното време на звеното в съответната администрация, което отговаря за

⁹ Пак там, чл. 6.

¹⁰ Пак там, чл. 12.

¹¹ Пак там, чл. 14.

приемането на заявленията за предоставяне на достъп до информация;

- годишен отчет за постъпилите заявления за достъп до обществена информация. Годишният отчет е част от ежегодните доклади по чл. 62, ал. 1 от Закона за администрацията и трябва да включва данни за направените откази и причините за това.¹²

(10) **Ред за предоставяне.** Обществената информация се предоставя въз основа на устно запитване или писмено заявление, вкл. и когато е направено по електронен път. Заявлението трябва да е адресирано до съответния орган и да съдържа:

- трите имена, съответно наименованието и седалището на заявителя;
- описание на исканата информация;
- предпочитаната форма за предоставяне на достъп до исканата информация;
- адрес за кореспонденция със заявителя.

Ако не съдържа горните данни заявлението се оставя без разглеждане. Заявленията задължително се регистрират по ред, определен от ръководителя на съответния орган.¹³

(11) **Форми.** Разписаните от закона форми за предоставяне на достъп до обществена информация са:

- преглед на оригинал или копие от документацията;
- устна справка;
- копия на хартиен носител;
- копия на технически носител.

11.1. Заявителят може да използва една или повече от посочените форми. Когато предпочитаната форма представлява копие от технически носител, се определят и техническите параметри на записа.

11.2. Лица, които имат зрителни увреждания или увреждания на слухово-говорния апарат, могат да поискат достъп във форма, отговаряща на техните комуникативни възможности.¹⁴

¹² Пак там, чл.чл. 15, 16.

¹³ Пак там, чл.чл. 24, 25.

¹⁴ Пак там, чл. 26.

(12) **Задължение за съобразяване с предпочитана форма.** Законът задължава органите да се съобразят с предпочитаната форма за предоставяне на достъп до обществена информация, освен в случаите, когато:

- за нея няма техническа възможност. В тези случаи информацията се предоставя във форма, която се определя от съответния орган;
- е свързана с необосновано увеличаване на разходите по предоставянето;
- води до възможност за неправомерна обработка на тази информация или до нарушаване на авторски права.¹⁵

(13) **Срокове.** Заявленията за достъп до обществена информация се разглеждат във възможно най-кратък срок, но не по-късно от 14 дни след датата на регистриране.

13.1. Органите или изрично определени от тях лица вземат решение за предоставяне или за отказ от предоставяне на достъп до исканата информация и уведомяват писмено заявителя за своето решение.¹⁶

13.2. Ако искането за достъп е формулирано общо, заявителят се уведомява да уточни предмета на исканата обществена информация. Срокът започва да тече от датата на уточняване на предмета на исканата обществена информация.

13.3. Ако в 30-дневен срок заявителят не уточни предмета на исканата обществена информация, заявлението се оставя без разглеждане.¹⁷

(14) **Удължаване на сроковете.** Срокът може да бъде удължен, но с не повече от 10 дни, когато поисканата в заявлението информация е в голямо количество и е необходимо допълнително време за нейната подготовка. В уведомлението до заявителя се посочват причините за удължаване на срока.¹⁸

14.1. Срокът може да бъде удължен с не повече от 14 дни, когато исканата обществена информация се отнася до трето лице и е необходимо неговото съгласие за предоставянето ѝ. В този случай

¹⁵ Пак там, чл. 27.

¹⁶ Пак там, чл. 28.

¹⁷ Пак там, чл. 29.

¹⁸ Пак там, чл. 30.

съответният орган е длъжен да поиска изричното писмено съгласие на третото лице в 7-дневен срок от регистриране на заявлението.

14.2. При неполучаване на съгласие в срок или при изричен отказ на третото лице да даде съгласие, органът може да предостави исканата обществена информация в обем и по начин, който да не разкрива информацията, отнасяща се до третото лице.¹⁹

14.3. Не е необходимо съгласие на третото лице в случаите, когато то е задължен субект и отнасящата се до него информация е обществена информация по смисъла на този закон.²⁰

(15) Препращане на заявлението за достъп. Когато органът не разполага с исканата информация, но има данни за нейното местонахождение, той препраща заявлението в 14-дневен срок от получаването му, като уведомява за това заявителя.

15.1. В уведомлението задължително се посочват адресът и наименованието на съответния орган или юридическо лице.

15.2. В тези случаи, срока започва да тече от момента на получаване на препратеното от съответния орган заявление.²¹

(16) Уведомяване на заявителя за липса на исканата обществена информация. Когато не разполага с исканата информация и няма данни за нейното местонахождение, органът уведомява за това заявителя в 14-дневен срок.²²

(17) Решението за предоставяне на достъп до обществена информация се връчва на заявителя лично или се праща по пощата с обратна разписка, като задължително се посочват:

- степента на осигурения достъп до исканата обществена информация;
- срокът, в който е осигурен достъпа, който обаче не може да бъде по-кратък от 30 дни от датата на получаване на решението;
- мястото, където ще бъде предоставен достъпа;
- формата, под която ще бъде предоставен достъпа;
- разходите по предоставянето на достъпа.

¹⁹ Пак там, чл. 31.

²⁰ Пак там, чл. 31 (5).

²¹ Пак там, чл. 32.

²² Пак там, чл. 33.

В решението могат да се посочат и други органи, организации или лица, които разполагат с по-пълна информация.²³

(18) **Плащания.** Достъп до обществена информация се предоставя след заплащане на определените разходи и представяне на платежен документ. Ако не плати съответните разходи, приема се, че е налице отказ на заявителя от предоставения му достъп до исканата обществена информация.²⁴

(19) **Отказ от предоставяне на обществена информация.** Основание за отказ от предоставяне на достъп до обществена информация е налице, когато:

- заявителят не плати определените разходи;²⁵
- исканата информация е класифицирана или представлява друга защитена тайна;
- в случаите, предвидени със закон, както и в случаите, изложени в пар. (5) по-горе;
- отказът може да бъде само частичен, като се предостави информация, достъпът до която не е ограничен;
- достъпът засяга интересите на трето лице и няма негово изрично писмено съгласие за предоставяне на исканата обществена информация;
- исканата обществена информация е предоставена на заявителя през предходните 6 месеца;²⁶

Основанията за отказ трябва да са оформени в решение.

(20) **Решението** трябва да посочва правното и фактическото основание за отказа, датата на приемане на решението и редът за неговото обжалване. Решението се връчва лично на заявителя или му се изпраща по пощата с обратна разписка.²⁷

(21) **Обжалване.** Решенията се обжалват пред административните съдилища по реда на Административно-процесуалния кодекс.²⁸

²³ Пак там, чл. 34 (1) и (2).

²⁴ Пак там, чл. 35.

²⁵ Пак там, чл. 36.

²⁶ Пак там, чл. 37.

²⁷ Пак там, чл.чл. 38, 39.

²⁸ Пак там, чл.чл. 40, 41.

(22) Задължение за информиране при подаване на заявление. Всички публично-правни субекти, средства за масова информация, както и физически и юридически лица, посочени в пар. (3) по-горе, са длъжни да обявят мястото, където се подават заявленията, възможните форми за предоставяне на достъп до обществена информация, дължимите разходи и начините за заплащането им.²⁹

(23) Допълнение към ЗДОИ е прието от НС през 2007 г. – нова глава IV (чл.чл. 41а-41к), относно процедура за предоставяне на информация от обществения сектор за повторно използване. Най-същественото в съдържанието на това допълнение към закона е:

23.1. Информацията от обществения сектор да се предоставя във формат и на език, на който тя е събрана, съответно създадена, или в друг формат, но по преценка на организацията от обществения сектор;³⁰

23.2. Информацията от обществения сектор се предоставя срещу заплащане;³¹

23.3. Постъпилото от заявителя искане се обработва в срок от 14 дни,³² когато исканата информация се характеризира със сложност и изисква повече време за предоставянето ѝ, срокът може да бъде удължен до 14 дни,³³ а в случаите, когато поисканата информация има значение за определен период от време, тя трябва да се предостави в разумен срок.³⁴

23.4. Организациите от обществения сектор не са длъжни да предоставят информация за повторно използване когато:

- това изисква нейното създаване, събиране или преработване или когато е свързано с предоставяне на части от документи или други материали, което изисква усилия, излизащи извън рамките на обичайната операция;

- съдържанието ѝ е свързано с дейност, попадаща извън правомощията и функциите на организациите от обществения сектор;

- е обект на интелектуалната собственост на трето лице;

- е събрана или създадена от обществени радио- и телевизионни оператори или техни регионални центрове;

²⁹ Пак там, чл. 21.

³⁰ Пак там, чл. 41а.

³¹ Пак там, чл.чл. 41-в (2), 41-ж;

³² Пак там, чл. 43-з (1).

³³ Пак там, чл. 43-з (3).

³⁴ Пак там, чл. 43-з (2).

- е събрана или създадена от училища, висши училища, научни и изследователски организации, Държавния архивен фонд, библиотеки, музеи, оркестри, опери, балети, театри и други научни и културни организации.³⁵

23.5. Организацията от общественения сектор, също така, не са длъжни:

- да продължават създаването или събирането на определен вид информация за нуждите на повторното ѝ използване;

- да предоставят за повторно използване информация от общественения сектор.³⁶

23.6. Освен това, допълнението към закона забранява сключването на договори за изключително предоставяне на информация от обществения сектор.³⁷ Следващата алинея 2 обаче допуска все пак сключването на такива договори, но само в случаите, когато предоставянето на **услуга от обществен интерес** не може да се осигури по друг начин; в такива случаи наличието на основание за сключване на такъв договор трябва да се преразглежда на всеки три години от организацията от обществения сектор, която е страна по него.³⁸

23.7. Отказите трябва да са мотивирани. Запазва се възможността за обжалване пред административните съдилища по реда на Административно-процесуалния кодекс.³⁹

(24) **Наказания.** Законът предвижда наказания за длъжностно лице, което не изпълни разпоредбите на закона **без уважителна причина** – глоби от 50 до 200 лв., както и за длъжностно лице, което не изпълни предписанията на съда – глоба от 200 до 2000 лв. (Глава V – Административно-наказателни разпоредби).

³⁵ Пак там, чл. 41-б.

³⁶ Пак там, чл. 41-а (2) и (3).

³⁷ Пак там, чл. 41-д (1).

³⁸ Пак там, чл. 41-д (2).

³⁹ Пак там, чл.чл. 41-и, 41-к.